

Warszawa, 7 lutego 2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-519831-XI-05/GR

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pan Prof.
Michał Seweryński
Minister Edukacji i Nauki

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają listy rodziców, którzy apelują o ujednoczenie interpretacji przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz.U. Nr 14, poz. 76), zaś w przypadkach, gdy brak przepisów prowadzi do dyskryminacji dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim - o zainicjowanie ich zmiany. Podają przy tym, że organizacja tych zajęć uniemożliwia przeznaczenie na indywidualną pracę z dzieckiem czasu określonego w rozporządzeniu, przede wszystkim zaś całość zajęć organizowanych na terenie placówek bywa realizowana w czasie krótszym, niż wynikałoby to z zapisu § 9 rozporządzenia. Inaczej, niż dzieci zdrowe i lżej niepełnosprawne, dzieci te nie mają przerw między zajęciami. Oznacza to, że albo pozbawione są czasu na wypoczynek czy spożywanie posiłków, albo też odbywa się to kosztem zajęć. Nie są także objęte opieką zdrowotną na poziomie zbliżonym, jak określony w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz.U. Nr 282, poz. 2814).

Rodzice ci zwracają uwagę na fakt, że praktyka stosowana w różnych szkołach i placówkach jest zróżnicowana. Opisane wyżej praktyki uznają za dyskryminujące dzieci niepełnosprawne. Zwracają się do Rzecznika o ujednoczenie organizacji zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (przy czym, oczywiście, chodzi o ich formułę organizacyjną - nie zaś przebieg, który musi być dostosowany do potrzeb i możliwości uczestników).

Jest oczywiste, że organizacja zajęć rewalidacyjno wychowawczych jest odrębną formą realizacji obowiązku szkolnego i nie jest tożsama z organizacją nauki w szkołach. Zgodnie z §4 ust. 2 rozporządzenia zajęcia mogą być zorganizowane w różnego typu placówkach, w szczególności:

- publicznych przedszkolach, w tym specjalnych,

- publicznych szkołach, w tym specjalnych, położonych najbliżej miejsca zamieszkania lub pobytu (w tym dziennego) osób zakwalifikowanych do udziału w zajęciach zespołowych,
- publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zakładach opieki zdrowotnej,
- domach pomocy społecznej i środowiskowych domach samopomocy,
- ośrodkach rehabilitacyjno-wychowawczych, jeżeli przebywają w nich dzieci i młodzież z tego typu niepełnosprawnością.

Nie oznacza to jednak, że organizacja tych zajęć nie powinna uwzględniać wyznaczonych jasno standardów umożliwiających realizację tak podstawowych praw dziecka, jak prawo do wypoczynku i rekreacji (art. 31 Konwencji o prawach dziecka - Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.), czy koniecznej pomocy w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (art. 24 ust. 2b Kopd).

Jest oczywiste, że w tej grupie szczególnie pokrzywdzonych dzieci wszelkie prawa przysługujące dzieciom muszą być przestrzegane i realizowane zgodnie z zasadą, wedle której „...dziecko psychicznie lub fizycznie niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność...” (art. 23 ust. 1 Kopd). O ile standard ochrony praw dzieci jest podwyższony w stosunku do innych grup społecznych (art. 3 Kopd), to grupa dzieci niepełnosprawnych należy do jednej z kilku wskazanych w Konwencji grup dzieci wymagających zwiększonej opieki i pomocy, którym gwarantuje się jeszcze wyższy standard. Z treści artykułu 23 Konwencji wynika, że państwo uznaje prawo dziecka niepełnosprawnego do szczególnej troski, jest zobowiązane zapewniać rozszerzenie pomocy uprawnionym do niej dzieciom oraz osobom odpowiedzialnym za opiekę nad nimi, zaś wszelkiego rodzaju wspomaganie powinno być realizowane w sposób prowadzący do osiągnięcia przez dzieci jak najwyższego stopnia rozwoju.

Na podstawie art. 16 ust. 1 oraz 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się z prośbą o stanowisko w sprawie a także, jeśli Pan Minister podzieli mój pogląd o konieczności stosownych zmian, zainicjowanie odpowiednich zmian w przepisach rozporządzenia z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich